

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การพัฒนาประเทศในระยะแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 มีแนวคิดที่มีความต่อเนื่องจากแนวคิดของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8-10 โดยยังคงยึดหลัก “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ที่มุ่งให้ “คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา” และ “สร้างสมดุลการพัฒนา” ในทุกมิติ แต่การประยุกต์ใช้แนวคิดดังกล่าว และสร้างความมั่นใจว่าการพัฒนาจะเป็นไปในแนวทางที่ยั่งยืนและสร้างความสุขให้กับคนไทย จำเป็นต้องพิจารณาการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอก และภายในประเทศอย่างรอบด้านและวางจุดยืนการพัฒนาในระยะยาว ภายใต้วิสัยทัศน์ประเทศไทยปี พ.ศ. 2570 ซึ่งพิจารณาถึงบริบทการเปลี่ยนแปลงในอนาคต และทุกภาคส่วนในสังคมไทย ได้เห็นพ้องร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์ปี พ.ศ. 2570 ไว้ดังนี้ “คนไทยภาคภูมิใจในความเป็นไทย มีมิตรไมตรีบนวิถีชีวิตแห่งความพอเพียงยึดมั่นในวัฒนธรรมประชาธิปไตย และหลักธรรมาภิบาล การบริการสาธารณะขั้นพื้นฐานที่ทั่วถึงมีคุณภาพ สังคมมีความปลอดภัย และมั่นคง อยู่ในสภาวะแวดล้อมที่ดี เกื้อกูลและเอื้ออาทรซึ่งกันและกัน ระบบการผลิตเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม มีความมั่นคงด้านอาหารและพลังงาน อยู่บนฐานทางเศรษฐกิจที่พึ่งตนเองและแข่งขันได้ในเวทีโลก สามารถอยู่ในประชาคมภูมิภาคและโลกได้อย่างมีศักดิ์ศรี”

เพื่อให้การศึกษาสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ ได้จัดทำแผนยุทธศาสตร์ โครงการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา โดยร่วมกับหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน อาทิ คณะกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา และเยาวชน โครงการวิจัยเศรษฐกิจพอเพียง สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และหน่วยงานอื่นที่เป็นภาคีร่วมขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง โดยกำหนดนโยบายให้หน่วยงานในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการร่วมดำเนินการ โครงการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา นำเอาหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งประกอบด้วยหลัก 3 ห่วง 2 เงื่อนไข อันประกอบด้วย พอประมาณ มีเหตุผล มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี และมีความรู้ มีคุณธรรม ซึ่งจะนำสู่ชีวิตเศรษฐกิจสังคมและสิ่งแวดล้อม ในการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา

ส่วนของกระทรวงศึกษาธิการได้ดำเนินการใน 3 ระดับ คือ (1) ระดับชาติ (2) ระดับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ และ (3) ระดับปฏิบัติการ

นอกจากนี้ กระทรวงศึกษาธิการยังได้กำหนดให้ ดำเนินการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาผ่านสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา เพื่อนำไปสู่การจัดการเรียนรู้ในระดับปฏิบัติการอย่างเป็นรูปธรรม เน้นใน 3 ประเด็นหลัก คือ (1) การจัดทำหลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียง (2) การจัดทำหน่วยการเรียนรู้เรื่องเศรษฐกิจพอเพียง (3) การจัดทำหน่วยการเรียนรู้บูรณาการเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนการสอนในทุกระดับ ใน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ และ 1 กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี (เกษตรกรรม) ก็เป็นกิจกรรมที่สำคัญกิจกรรมหนึ่ง ที่โรงเรียนดำเนินการตามกระแสพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เพื่อวางรากฐานให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตประจำวันจริง สามารถพึ่งตนเองได้และเป็นวิถีชีวิตที่มั่นคงยั่งยืนสืบไป

กิจกรรมการเกษตรเป็นกิจกรรมที่มีความจำเป็นต่อการดำรงชีวิตประจำวันซึ่งประกอบด้วย การปลูกพืช เลี้ยงสัตว์ และการประมง ตามกระบวนการผลิตและการจัดการผลผลิต มีการใช้เทคโนโลยีเพื่อการเพิ่มผลผลิต ปลูกฝังความรับผิดชอบ ขยัน อดทน การอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อม ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 งานเกษตรเป็นวิชาที่มีความสำคัญวิชาหนึ่ง ซึ่งจัดอยู่ในกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ที่ช่วยพัฒนาให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ มีทักษะพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต และรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง สามารถนำความรู้เกี่ยวกับการดำรงชีวิต การอาชีพ และเทคโนโลยี มาใช้ประโยชน์ในการทำงานอย่างมีความคิดสร้างสรรค์ และแข่งขันในสังคมไทยและสากล เห็นแนวทางในการประกอบอาชีพรักการทำงาน และมีเจตคติที่ดีต่อการทำงาน สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างพอเพียงและมีความสุข

โรงเรียนบ้านแม่จูด อำเภอฮอด จังหวัดเชียงใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 5 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการเป็นโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา เปิดสอนตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาล 1 ถึง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 นักเรียนส่วนใหญ่เป็นชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยง มีฐานะยากจน และผู้ปกครองของนักเรียนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ทางโรงเรียนบ้านแม่จูด จึงได้จัดโครงการเกษตรตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงขึ้น ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 โดยมีการวางแผนการดำเนินงาน การจัดทำแผนยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา กำหนดแนวทางการดำเนินงานทั้งทางด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา ด้านหลักสูตร และการจัดการเรียนการสอนด้าน

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การรู้จักพึ่งตนเอง มีความรับผิดชอบ มีเหตุผล มีคุณธรรม ใช้จ่าย เหมาะสมกับฐานะของตนเอง และดำเนินชีวิตตามแนววิถีไทย

นับตั้งแต่ปีการศึกษา 2550 เป็นต้นมา โรงเรียนบ้านแม่จูด อำเภอฮอด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 5 กระทรวงศึกษาธิการ ได้รับการสนับสนุนให้มีการดำเนินการกิจกรรมการเกษตรตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงนั้น จากสถิติที่รวบรวมโดยกลุ่มงานกิจการนักเรียน โรงเรียนบ้านแม่จูด อำเภอฮอด จังหวัดเชียงใหม่ ที่ได้สำรวจเมื่อวันที่ 31 มีนาคม พ.ศ.2550 พบว่า มีจำนวนนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมการเกษตรตามหลักปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง จำนวน 118 คน แต่ในปี พ.ศ.2555 กลับพบว่ามึนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมเพียง 41 คน เท่านั้น

จากสถิติดังกล่าวแสดงให้เห็นว่ามีนักเรียนให้ความสนใจที่จะร่วมกิจกรรมการเกษตรตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงลดจำนวนลงเป็นอย่างมาก ดังนั้น ผู้วิจัย ซึ่งเป็นครูผู้สอนในรายวิชาเกษตรกรรม จึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อการเข้าร่วมกิจกรรมการเกษตรของนักเรียนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนบ้านแม่จูด อำเภอฮอด จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อจะได้ทราบถึงปัจจัยที่เป็นปัญหา และเป็นแนวทางในการแก้ไขปรับปรุงต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1.2.1 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ปัจจัยด้านความรู้และสังคม กับการเข้าร่วมกิจกรรมการเกษตร ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนบ้านแม่จูด อำเภอฮอด จังหวัดเชียงใหม่

1.2.2 เพื่อศึกษาปัญหาและแนวทางในการพัฒนากิจกรรมการเกษตรตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนบ้านแม่จูด อำเภอฮอด จังหวัดเชียงใหม่

1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ทำให้ทราบถึงปัจจัยที่มีผลต่อนักเรียนในการเข้าร่วมกิจกรรมการเกษตร ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนบ้านแม่จูด อำเภอฮอด จังหวัดเชียงใหม่ และผลการศึกษาอาจเป็นข้อมูลที่เสนอแนะแนวทางปรับปรุง แก้ไขกิจกรรมนี้ต่อไป

1.4 สมมติฐานการวิจัย

1.4.1 ความแตกต่างระหว่างเพศของนักเรียน โรงเรียนบ้านแม่งูด อำเภอฮอด จังหวัดเชียงใหม่ มีผลต่อการเข้าร่วมกิจกรรมการเกษตรตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

1.4.2. ระดับชั้นที่กำลังศึกษาของนักเรียน โรงเรียนบ้านแม่งูด อำเภอฮอด จังหวัดเชียงใหม่ มีผลต่อการเข้าร่วมกิจกรรมการเกษตรตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

1.4.3. ความแตกต่างของระดับผลการเรียนวิชางานเกษตรของนักเรียน โรงเรียนบ้านแม่งูด อำเภอฮอด จังหวัดเชียงใหม่ มีผลต่อการเข้าร่วมกิจกรรมการเกษตรตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

1.4.4. อาชีพที่มุ่งหวังในอนาคต ของนักเรียน โรงเรียนบ้านแม่งูด อำเภอฮอด จังหวัดเชียงใหม่ มีผลต่อการเข้าร่วมกิจกรรมการเกษตรตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

1.4.5. รายได้เฉลี่ยต่อเดือนรวมกัน ของผู้ปกครองนักเรียน โรงเรียนบ้านแม่งูด อำเภอฮอด จังหวัดเชียงใหม่ มีผลต่อการเข้าร่วมกิจกรรมการเกษตรตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

1.4.6. อาชีพของผู้ปกครองนักเรียน โรงเรียนบ้านแม่งูด อำเภอฮอด จังหวัดเชียงใหม่ มีผลต่อการเข้าร่วมกิจกรรมการเกษตรตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

1.4.7. ความรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียน โรงเรียนบ้านแม่งูด อำเภอฮอด จังหวัดเชียงใหม่ มีผลต่อการเข้าร่วมกิจกรรมการเกษตรตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

1.4.8. ความคิดเห็นเกี่ยวกับความสามารถของครูเกษตร ที่ทำการสอนนักเรียน โรงเรียนบ้านแม่งูด อำเภอฮอด จังหวัดเชียงใหม่ มีผลต่อการเข้าร่วมกิจกรรมการเกษตร ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

1.4.9. ความสะดวกในการเดินทางจากบ้านถึงสถานที่ทำกิจกรรมของนักเรียน โรงเรียนบ้านแม่งูด อำเภอฮอด จังหวัดเชียงใหม่ มีผลต่อการเข้าร่วมกิจกรรมการเกษตร ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

1.5 ขอบเขตการวิจัย

1.5.1 ขอบเขตด้านประชากร

ประชากร ที่ใช้ในการศึกษา คือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 โรงเรียนบ้านแม่จูด อำเภอฮอด จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 124 คน ประกอบด้วย

- 1) นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมการเกษตรตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จำนวน 41 คน
- 2) นักเรียนที่ไม่เข้าร่วมกิจกรรมการเกษตรตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จำนวน 83 คน

1.5.2. ขอบเขตด้านสถานที่และเวลา

- 1) สถานที่ในการวิจัย คือ โรงเรียนบ้านแม่จูด อำเภอฮอด จังหวัดเชียงใหม่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 5
- 2) ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 1 ปีการศึกษา คือ ปีการศึกษา 2555

1.5.3. ขอบเขตด้านเนื้อหา ประกอบด้วย ตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม ที่นำมาศึกษาได้แก่

1) ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) ประกอบด้วย 3 ปัจจัย ดังนี้

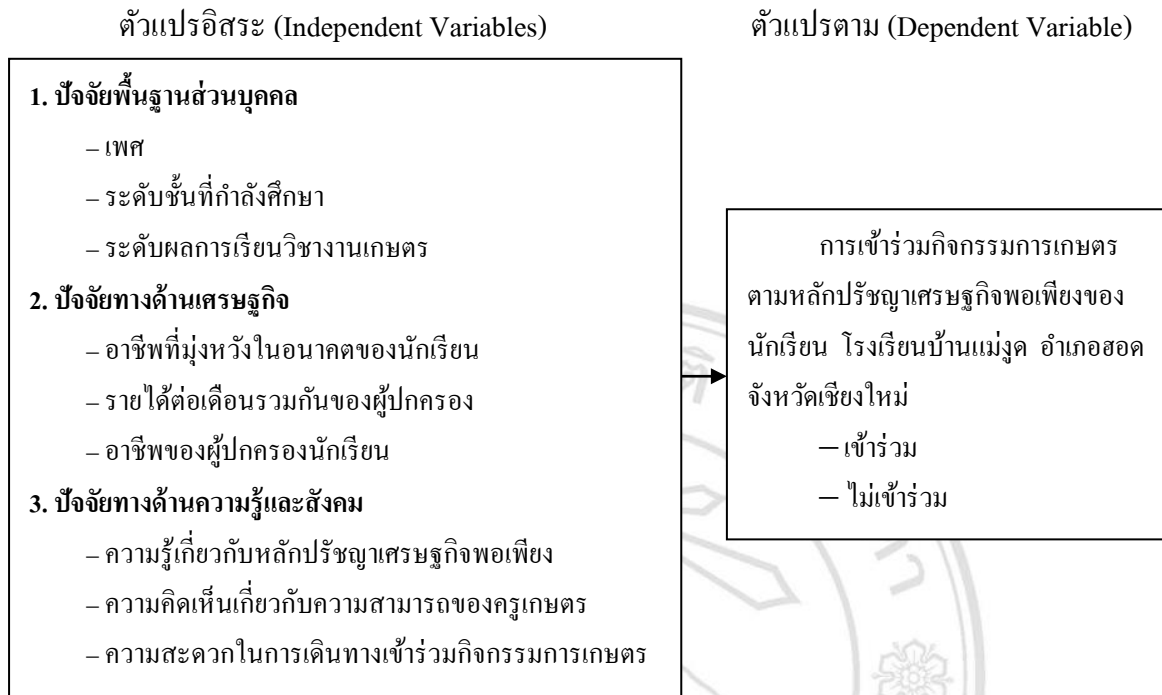
1.1) ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล ของนักเรียน โรงเรียนบ้านแม่จูด อำเภอฮอด จังหวัดเชียงใหม่ ได้แก่ เพศ ระดับชั้นที่กำลังศึกษา ระดับผลการเรียนวิชางานเกษตร

1.2) ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ ของนักเรียน โรงเรียนบ้านแม่จูด อำเภอฮอด จังหวัดเชียงใหม่ ได้แก่ อาชีพที่มุ่งหวังในอนาคตของนักเรียน รายได้ต่อเดือนรวมกันของผู้ปกครองนักเรียน อาชีพของผู้ปกครองนักเรียน

1.3) ปัจจัยทางด้านความรู้และสังคม ของนักเรียน โรงเรียนบ้านแม่จูด อำเภอฮอด จังหวัดเชียงใหม่ ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ความคิดเห็นเกี่ยวกับความสามารถของครูเกษตร ความสะดวกในการเดินทางเข้าร่วมกิจกรรมการเกษตรตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

2) ตัวแปรตาม (Dependent Variable) คือ การเข้าร่วมกิจกรรมการเกษตรตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ของนักเรียน โรงเรียนบ้านแม่จูด อำเภอฮอด จังหวัดเชียงใหม่

1.6 กรอบแนวคิดในการวิจัย

1.7 นิยามศัพท์

ปัจจัย หมายถึง ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ และปัจจัยทางด้านความรู้และสังคม ที่มีผลต่อการเข้าร่วมกิจกรรมการเกษตรของนักเรียน ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนบ้านแม่จูด อำเภอฮอด จังหวัดเชียงใหม่

การเข้าร่วมกิจกรรม หมายถึง การสมัครเป็นสมาชิก และมีส่วนร่วมในการดำเนินงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการเกษตรตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ของโรงเรียนบ้านแม่จูด อำเภอฮอด จังหวัดเชียงใหม่

กิจกรรมการเกษตร หมายถึง การปฏิบัติต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร เช่น การปลูกพืช เลี้ยงสัตว์ และการประมง ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ของโรงเรียนบ้านแม่จูด อำเภอฮอด จังหวัดเชียงใหม่

นักเรียน หมายถึง นักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 จำนวน 124 คน ที่ศึกษาอยู่ในโรงเรียนบ้านแม่จูด อำเภอฮอด จังหวัดเชียงใหม่

หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกัน ที่อยู่บนเงื่อนไขของความรู้อันดีและคุณธรรม

ความพอประมาณ หมายถึงความพอดี ที่ไม่น้อยเกินไป และไม่มากเกินไปโดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น เช่น การผลิตและการบริโภคที่อยู่ในระดับพอประมาณ

ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับของความพอเพียงนั้น จะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผล โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้องตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้นๆ อย่างรอบคอบ

การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว หมายถึงการเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ ที่จะเกิดขึ้น โดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่างๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้และไกล

เงื่อนไข การตัดสินใจและดำเนินกิจกรรมต่างๆ ให้อยู่ในระดับพอเพียงนั้นต้องอาศัย ทั้งความรู้และคุณธรรมเป็นพื้นฐาน

เงื่อนไขความรู้ ประกอบด้วยความรู้เกี่ยวกับวิชาการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้าน รอบคอบ ที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกัน เพื่อประกอบการวางแผนและความระมัดระวังในขั้นปฏิบัติ

เงื่อนไขคุณธรรม ที่จะต้องเสริมสร้างประกอบด้วยมีความตระหนักในคุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความอดทน มีความเพียรใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิตไม่โลภและไม่ตระหนี่

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved